

2006-2007 SEZONU

ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI

REKOLTESİ TAHMİN HEYETİ RAPORU

2006 – 2007 Ege ve Marmara Bölgesi zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmekle görevlendirilen heyetimiz, çalışmalarına 11.09.2006 tarihinde başlamış, 9 gün İzmir dışında konaklamak, 6 günde İzmir'e dönmek suretiyle çalışmalarını 27.09.2006 tarihinde tamamlamıştır.

- Heyetimiz çalışmalarında İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın ve Muğla illerinin ilçe, köy ve beldelerinde bulunan zeytinliklerde teknik incelemeler ve üreticilerle görüşmeler gerçekleştirmiştir, Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri, Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri ve Marmarabirlik Zeytin Tarım Satış Kooperatiflerinde temaslarda bulunmuştur.
- Çalışmalarda incelenen illerin zeytin ağaç sayısının yoğun olduğu ilçelerinde yerinde gözlem ve tespitler yapılmış, gezi programına dahil olmayan diğer ilçelere ait değerlendirmelerde ise İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin resmi verileri esas alınmıştır. Ancak geçmiş yıllar da incelemeye alındığında, rekolte ile ilgili bu resmi verilerin bazılarının çelişkili olduğu ve gerçeği tam olarak yansıtmadığı sonucuna varılmıştır. 2005-2006 rekolte tahmin raporunda da belirtildiği gibi bazı ilçelerdeki ağaç sayıları ile ilgili rakamların tartışılır olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ileriki yıllarda Türkiye'deki zeytin alanları ve ağaç sayılarının envanterinin çıkarılması yönünde bir çalışma başlatılmasının büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Söz konusu durumun, ülkemizin zeytincilik sektörünün daha sağlıklı veriler ışığında değerlendirilmesine engel olması nedeniyle, bu yönde Türkiye İstatistik Kurumu, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte ortak bir çalışma başlatılması yerinde olacaktır.
- Bu yılki çiçeklenme döneminde (mayıs ayı) kuzey bölgelerde yüksek sıcaklığın ve esen rüzgarların özellikle yüksek kesimlerde; güney bölgelerinde ise yüksek sıcaklığın meyve tutumunu olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir.
- Aydın, Muğla illerinin geneli ile İzmir ilinin güneyinde bulunan ilçelerinde Halkalı Leke Hastalığı nedeniyle taban arazilerde ağaçların yapraklarının döküldüğü bunun da verim düşüklüğüne neden olduğu saptanmıştır.
- Bu yıl bölgelerin genelinde inceleme yapılan dönem itibarıyla yağışların yetersiz olması nedeniyle özellikle meyilli alanlarda danelerde buruşmaların olduğu gözlenmiştir.

- Zeytin Güvesi ve Zeytin Sineği zararından dolayı meyve dökümlerinin başladığı görülmüş olup dökümlerin yüksek olması durumunda rekoltenin olumsuz etkileneceği öngörülmektedir.
- Bursa bölgesinde üretimin % 90'nı sofralık zeytine ayrılmaktadır. Üreticiler zeytinliklerinde kültürel uygulamaları yerine getirmektedir. Bu nedenle bu bölgede çok verim yılı ve az verim yılı arasında çok az fark bulunduğu gözlenmiştir.
- Önümüzdeki dönemde oluşacak fiyatlar üretilen zeytinin, sofralık zeytin ve zeytinyağına ayrılmasında etkili olacağı anlaşılmıştır.
- İncelenen zeytinci yörelerde gözlenen Verticillium solgunluğunun güney bölgelerde geçen yılki seviyelerde kaldığı ancak kuzey bölgelerde bir miktar artış gösterdiği tespit edilmiştir.
- Bu rekolte döneminde de körfez bölgesinde geçen yıllarda zeytin sineğine karşı uygulanan uçakla ilaçlama yöntemine devam edilmiştir.

Sonuç olarak; Ege ve Marmara Bölgesi 2006/2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı üretilen zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler **Tablo 1'de** sunulmuştur.

Buna göre, Balıkesir, Çanakkale , Manisa, Aydın, Muğla, İzmir ve Bursa illerinde toplam **79.091.139 adet meyve veren, 8.687.261 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **12,7 kg. zeytin verimi** ile **1.002.853 ton zeytin danesi** alınacağı, **bunun 336.531 tonunun sofralığa, 665.877 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5.1 randıman ile 131.365 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

BALIKESİR

2006 – 2007 sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesi tahmin heyeti olarak Balıkesir ili Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Havran, Edremit, Erdek, Edincik (Bandırma) ilçeleri ve köylerinde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

Zeytincilikte önemli bir yere sahip olan bu ilde üreticiler, üretici birlikleri, sanayiciler ve tarım ilçe müdürlüklerinde ilgili elemanlarla yapılan görüşmeler sonucunda 2006/2007 zeytin ve zeytinyağı sezonu ile ilgili bilgiler edinilmiştir.

Yapılan incelemelerde; bu yılki zeytin rekoltesinin geçen yıla oranla Burhaniye ve Havran ilçelerinde yüksek, Ayvalık, Gömeç, Edremit, Erdek ilçeleri ve Edincik beldesinde ise düşük olacağı tahmin edilmiştir.

Bu bölgede son yıllarda periyodisite şiddetinin azaldığı görülmektedir. Bu durumun da zeytin ve zeytinyağının değerinin son yıllarda yüksek olması nedeniyle, üreticilerin kültürel uygulamalara (sulama, gübreleme, budama, hasat teknikleri) giderek daha çok önem vermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çiçeklenme döneminde (mayıs ayı) meydana gelen mevsim normalleri üzerindeki sıcaklıkların çiçeklerde zararlanmaya sebep olduğu, bu durumda daha düşük ürün elde edilmesine neden olduğu belirlenmiştir.

Bu bölgede zeytin sineği zararına karşı uçakla bir kez ilaçlama yapıldığı inceleme yapılan dönem itibariyle zeytin sineği popülasyonunun ilaçlama eşliğinin altında olduğu ve kontrollerin devam ettiği bilgisi edinilmiştir. Bu bölgede daha önceki yıllarda nadiren görülen *Verticillium solgunluğunun* bu yıl özellikle Ayvalık bölgesinde daha fazla görüldüğü gözlemlenmiştir.

Balıkesir ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler **Tablo 2'** de belirtilmiştir. Buna göre, toplam **10.470.025 adet meyve veren, 487.670 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **12.0 kg. zeytin verimi** ile **125.605 ton zeytin danesi** alınacağı, **bunun 26.438 tonunun sofralığa, 99.175 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/ 5 randıman ile 19.835 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

CANAKKALE

Çanakkale ilimizde Ayvacık, Ezine, Bayramiç ilçelerine bağlı köy ve beldelerde bulunan zeytinliklerde gerekli incelemelerde bulunulmuştur.

İlçe Tarım Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile yapılan görüşmeler sonucunda bu yıl zeytin rekoltesinin geçmiş yıllarda don zararına maruz kalmayan ve 2005-2006sezonunda var yılının gerçekleştiği Ayvacık ilçesinde bu yıl geçen yıla oranla zeytin rekoltesinde düşüş beklenirken geçmiş yıllarda soğuk zararına maruz kalan Ezine ve Bayramiç ilçelerinde rekoltenin geçen yıla göre yüksek olacağı tahmin edilmiştir. Ezine ve Bayramiç ilçelerinde daha önceki yıllarda meydana gelen şiddetli soğuk zararının etkisiyle zeytin ağaçlarının henüz normal verim potansiyeline ulaşmadığı gözlenmiştir.

Zeytin hastalık ve zararlılarına karşı Ezine ilçesinde üreticilerin kendi imkanları ile mücadele ettiği belirlenmiştir. Hastalık ve zararlıların rekolteyi etkileyebilecek düzeyde sorun olmadığı gözlemlenmiştir.

Çanakkale ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler **Tablo 3'** te sunulmuştur. Buna göre, toplam **4.199.607 adet meyve veren, 535.792 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **10,3 kg. zeytin verimi** ile **43.278 ton zeytin danesi** alınacağı, **bunun 6.909 tonunun sofralığa, 36.368 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/ 4.8 randıman ile 7.540 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

MANİSA

Manisa ilimizde Akhisar, Kırkağaç, Soma ve Saruhanlı ilçelerindeki zeytin alanlarında incelemelerde bulunulmuştur. Ayrıca, Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri de ziyaret edilmiş, Akhisar bölgesinde büyük çapta sofralık zeytin işleyen işletmeciler ve üreticiler ile görüşülmüştür.

Sofralık çeşitlerin yoğun olarak bulunduğu bölgede Gemlik, Ayvalık, Uslu, Domat ve son yıllarda da yaygın olarak Eşek Zeytini üretimi yapıldığı gözlenmiştir. Bu yıl bölgede üretimi yapılan Ayvalık ve Uslu çeşitlerine ait ağaçlarda diğer çeşitlere göre daha az ürün olduğu gözlenmiştir.

Bölgede zeytin sineği zararlısı önemli oranda tespit edilmekle birlikte, üreticiler tarafından bireysel olarak ilaçlama yapılmaktadır.

Heyetimizin zeytin alanlarında yapmış olduğu incelemelerde 'Verticillium Solgunluğu' hastalığının devam ettiği görülmüştür. Bununla birlikte, bölgedeki üreticiler anılan hastalıkla ilgili olarak alınması gereken kültürel önlemleri yer yer uygulamaya başlamıştır.

İlçe Tarım Müdürlükleri ile yapılan görüşmeler neticesinde; bölge genelinde zeytin ağacı sayısında artış olduğu öğrenilmiştir. Akhisar ilçesinin ağaç varlığı konusunda üreticiler ile Tarım İlçe Müdürlüğü rakamları arasında büyük bir çelişki olduğu gözlenmiştir.

Manisa ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir **Tablo 4** ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **8.812.420 adet meyve veren, 2.180.915 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **15.5 kg. zeytin verimi ile 136.639 ton zeytin danesi** alınacağı, **bunun 104.941 tonunun sofralığa, 31.697 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/ 4,8 randıman ile 6.541 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

AYDIN

Aydın ilinde ağaç varlığının tamamını teşkil eden Merkez, Germencik, İncirlioiva, Koçarlı, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Kuyucak, Buharkent, Karacasu, Bozdoğan, Yenipazar, Karpuzlu, Çine, Söke ve Kuşadası ilçelerinde incelemelerde bulunulmuştur.

İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile yapılan görüşmeler sonucunda il toplam verileri dikkate alındığında 2004-05 sezonuna oranla bu yılki dane zeytin rekoltesinin %11,4 oranında, zeytinyağı rekoltesinin %14,7 oranında daha düşük olacağı tahmin edilmiştir. Bu azalışta etkili olan faktörler;

- Çiçeklenme dönemindeki yüksek sıcaklık değerlerinin meyve tutumunu olumsuz etkilemesi,
- İlbahar döneminde özellikle taban alanlarda Halkalı Leke Hastalığının ağaçlarda oluşturduğu yaprak dökümü,
- Ağaçların çiçeklenme, çekirdek sertleşmesi ve meyve gelişim dönemlerindeki yağışların yetersiz olması,
- Çiçeklenme döneminde etkili olan Zeytin Çiçek Sapsokanı, Zeytin Güvesi ve Pamuklu Bit zararlıları ile meyve döneminde etkili olan Zeytin Sineği zararlısına karşı yeterli mücadelenin yapılmamasıdır.

Diğer taraftan yapılan görüşmeler sırasında meyve kalitesinin önceki var yılına göre daha iyi olmasının yanı sıra, bölge dışından (Hatay, Eskişehir, Trabzon, Yozgat vs.) olan talebin artması, üreticilere ait sofralık zeytin depolarının boş olması, üreticilerin genel olarak bol ürün yıllarında zeytinyağı alım fiyatlarının yeterince yüksek olmadığı inancına sahip olmalarının ve son yıllardaki sofralık zeytin sektörüne ait yeni yatırımların olmasının bölgedeki sofralık zeytin üretimini teşvik ettiği öğrenilmiştir.

Ayrıca, danelerin normal iriliğini almasına rağmen özellikle taban yerlerin dışındaki alanlarda yaz sıcaklarından etkilenerek buruşukları gözlenmiştir.

Ayrıca heyet bu yılki incelemelerinde;

- Verticillium solgunluğu ile ilgili olarak, hastalığın seyrinde daha önce hastalığa yakalanmış ağaçlarda daha fazla olmak üzere artış olduğu gözlenmiştir.

Aydın ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir **Tablo 5** ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **21.092.703 adet meyve veren, 1.824.092 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **15.9 kg. zeytin verimi** ile **334.548 ton zeytin danesi** alınacağı, **bunun 93.983 tonunun sofralığa, 240.566 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan ortalama **1/5.3 randıman** ile **45.227 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

MUĞLA

Heyetimizce Muğla ilinde Yatağan, Milas, Bodrum ilçeleri ve köylerinde incelemeler yapılmıştır. Heyetimizin inceleme programında yer almayan Merkez, Dalaman, Datça, Fethiye, Kavaklıdere, Köyceğiz, Marmaris, Ortaca ve Ula ilçeleri için her yıl olduğu gibi Muğla Tarım İl Müdürlüğü'nden alınan resmi rakamlar esas alınmıştır. Ancak bu rakamların bir kısmının abartılı (Köyceğiz'de 60kg zeytin/ağaç, Datça'da 45 kg zeytin/ağaç vs.) olduğu kanaatini taşıyan heyetimiz bir sonraki yılda bu ilçelerin de imkanlar dahilinde programa alınmasında yarar görmektedir.

İnceleme programındaki yerlerde İlçe Tarım Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, üreticiler, sanayiciler ile görüşmeler ve yapılan gözlemlerde bu sene zeytin rekoltesinde var yılı yaşandığı, ancak bir önceki var yılı olan 2004-2005 sezonuna göre % 15 oranında daha az ürün elde edileceği tahmin edilmiştir.

İlçe Tarım Müdürlüğü yetkilileri ile yapılan görüşmeler sırasında bu yıl bölgede gerçekleşen yangınlarda Bodrum'da 15.000 adet, Yatağanda ise 1000 adet civarında meyve veren zeytin ağacının yanarak zarar gördüğü, Termik Santrali tarafından Yatağan'da 121.000 ağaçlık alanın istimlak edildiği öğrenilmiştir.

Ayrıca bu yıl özellikle taban alanlarda Halkalı Leke Hastalığı zararı sonucu olan yaprak dökülmesi, çiçeklenme ve tozlanma döneminde gerçekleşen yüksek sıcaklıklar ile zararlılarının oluşturdukları zararlar, Yatağan Termik Santrali için yapılan istimlak ve yangın zararı sonucu meyve veren ağaç sayısındaki azalmanın inceleme yapılan yerlerdeki rekolte düşüklüğüne neden olan sebepler oldukları öğrenilmiştir.

Bölgede geçen yıllarda büyük bir sorun yaratan Verticillium Solgunluğu Hastalığı'nın genel olarak hastalıkla bulaşık ağaçlarda ilerleme olması şeklinde görülmeye devam ettiği tespit edilmiştir. Söz konusu hastalıkla ilgili olarak üreticilere gereken bilgiler aktarılmış, broşürler dağıtılmıştır.

Heyetimiz tarafından bu yıl Yatağanda 115.000 adet yeni zeytin fidanı dikildiği, 15.000 adet delice zeytinin aşılandığı, Milas'ta ise 65.000 adet yeni zeytin fidanı dikildiği öğrenilmiştir.

Diğer taraftan, bölgede yapılan görüşmeler sırasında üreticilerin zeytinyağı depolama alışkanlığı olduğu öğrenilmiştir. Bu doğrultuda Milas bölgesinde bu yıl üretilecek 2.000 ton civarında zeytinyağının üreticiler tarafından stoklanacağı yetkililerce bildirilmiştir.

Muğla ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir **Tablo 6** ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **12.703.614 adet meyve veren, 1.274.602 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **11.2 kg. zeytin verimi** ile **141.768 ton zeytin danesi** alınacağı, **bunun 16.293 tonunun sofralığa, 125.475 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/ 5.0 randıman ile 25.141 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

İZMİR

İzmir ilinde, Bergama, Dikili, Aliğa, Kemalpaşa, Torbalı, Selçuk, Tire, Ödemiş, Bayındır, Menderes, Seferihisar, Urla, Çeşme ve Karaburun ilçelerine bağlı zeytin üretimi yapan köylerindeki zeytin alanlarında gözlemler yapılmış, ayrıca zeytinyağı işletmeleri ve Tarım Satış Kooperatifleri ile temaslarda bulunulmuştur.

Bölgede yapılan incelemelerde ilin kuzeyinde yer alan ilçelerde 2005-06 sezonuna göre, güney kesimlerinde ise bir önceki var yılı olan 2004-05 sezonuna göre zeytin ve zeytinyağı rekoltesinin daha düşük olacağı tahmin edilmiştir.

Bu düşüşteki etkenlerin başında bu üretim yılının ilin kuzeyindeki bölgede az ürün yılı olması, diğer bölgelerinde ise bol ürün yılı olmasına rağmen, özellikle taban alanlarda Halkalı Leke Hastalığı zararı sonucu oluşan yaprak dökümü, çiçeklenme ile meyve gelişme dönemindeki yüksek sıcaklıklar ve yetersiz yağışlar ile zararlıların (Zeytin Çiçek Sapsokanı, Zeytin Güvesi, Zeytin Sineği vs.) etkili olması gelmektedir.

Diğer illerde olduğu gibi Verticillium Solgunluğu Hastalığı'nda daha önce bulaşık olan ağaçlarda daha fazla olmak üzere artış olduğu gözlenmiştir.

Heyetimizce ilin güney bölgelerinde inceleme yapılan Eylül ayının son haftası içinde Zeytin Sineği zararlısına karşı ilaçlı mücadele yapılması konusunda Tarım Bakanlığı kuruluşları tarafından uyarı ilanlarının yapıldığı öğrenilmiştir.

İzmir ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir **Tablo 7** ilişikte sunulmuştur. Buna göre, toplam **13.226.770 adet meyve veren, 1.954.190 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **10.5 kg. zeytin verimi** ile **139.397 ton zeytin danesi** almacağı, **bunun 16.201 tonunun sofralığa, 123.196 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/ 4.9 randıman** ile **25.240 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

BURSA

Bursa ilimizde, Mudanya, Gemlik, Orhangazi ve İznik ilçelerinde incelemelerde bulunulmuştur. Bölgede İl ve İlçe Tarım Müdürlükleri, Tarım Satış Kooperatifleri, zeytinyağı işletmecileri ve üreticiler ile görüşmeler yapılmıştır. Yapılan incelemelerde bölgede periyodisite şiddetinin az olduğu ve yıllar arası ürün miktarı arasında fazla bir değişim olmadığı belirtilmiştir. Bunun nedeni, çeşidin genellikle sofralık olarak değerlendirilmesinden dolayı yetiştiricilik alanlarında kültürel uygulamaların yapılmasıdır. Özellikle hasadın elle yapılması ve İznik bölgesinde zeytin ağaçlarının % 80'inin, Orhangazi bölgesinde % 50' sinin ve Gemlik ve Mudanya bölgesinde ise % 10' nun sulanması bu dengeli verim trendinde etkili olmaktadır.

Üreticilerin tarım ilçe müdürlüğünün uyarılarıyla hastalık ve zararlılarla mücadele ettiği, fakat bölgenin bir kısmında karakoşnil zararlısı ve zeytin güvesine bağlı olarak dökülmeler meydana geldiği belirlenmiştir.

Bursa ve ilçelerinde hakim çeşidin Gemlik olduğu için üretimin % 90' ının sofralık geriye kalan kısmın da yağlık olarak değerlendirildiği bilgisi edinilmiştir.

Bursa ilçelerine ait 2006-2007 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktarlar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler **Tablo 8'de** sunulmuştur. Buna göre, toplam **8.586.000 adet meyve veren, 430.000 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **9,5 kg. zeytin verimi** ile **81.618 ton zeytin danesi** almacağı, **bunun 71.766 tonunun sofralığa, 9.400 tonunun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/5,1 randıman** ile **1.841 ton zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

**2006/2007 SEZONU EGE VE MARMARA BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTE TAHMİNİ
İCMAL TABLOSU**

İLLER	AĞAÇ SAYISI		Ağaç Başına Zeytin Danesi (Kg.)	Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemekliğe Ayrılabacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılabacak Zeytin (Ton)	Elde Edilecek Zeytinyağı (Ton)	1 Kg. Zeytinyağı İçin Zeytin Danesi (Kg)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen						
BALIKESİR	10.470.025	487.670	12,0	125.605	26.438	99.175	19.835	5,0
ÇANAKKALE	4.199.607	535.792	10,3	43.278	6.909	36.368	7.540	4,8
MANİSA	8.812.420	2.180.915	15,5	136.639	104.941	31.697	6.541	4,8
AYDIN	21.092.703	1.824.092	15,9	334.548	93.983	240.566	45.227	5,3
MUĞLA	12.703.614	1.274.602	11,2	141.768	16.293	125.475	25.141	5,0
İZMİR	13.226.770	1.954.190	10,5	139.397	16.201	123.196	25.240	4,9
BURSA	8.586.000	430.000	9,5	81.618	71.766	9.400	1.841	5,1
TOPLAM	79.091.139	8.687.261	12,7	1.002.853	336.531	665.877	131.365	5,1

2006/2007 SEZONU GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ
ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTE TAHMİN HEYET RAPORU

2006-2007 sezonu zeytin ve zeytinyağı rekoltesini tespit etmekle görevlendirilen heyetimiz, 4-7 Eylül 2006 tarihlerinde Adana, Mersin, Antakya, Kilis ve Gaziantep zeytinliklerinde teknik incelemelerde bulunmuş, Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinin yetkilileri ile görüşmüş, üretici ve sanayicilerin görüşlerini almıştır.

Buna göre Güneydoğu Anadolu Bölgesinde;

- Zeytinciliğin bölge üreticilerinin önemli gelir kaynağı olduğu,
- Geçen yıla oranla bu yılki rekoltenin daha fazla olacağı,
- Toplu zeytinliklerin çoğunun bakımlı olduğu ancak sulama yapılmadığı,
- Özellikle Kilis Yağlık zeytin çeşidinin yetiştirildiği Kilis ve Gaziantep bölgelerinde tozlanma eksikliğinden kaynaklanan boncuklu meyve oluşumlarının (partenokarpik meyve) yoğun olarak gözleendiği (Şekil 1.),
- Meyve hasadının sırkla yapıldığı,
- Özellikle Gaziantep ve Kilis bölgelerinde ağaçların altındaki toprağa düşen dip zeytinleri ile üstten toplanan zeytinlerin zeytinyağı işletmelerinde karışık olarak işlendiği
- Verticilium solgunluğunun hemen hemen gözlenmediği,
- Üreticilerin zeytin hastalık ve zararlılarına karşı ferdi uygulama yapan az sayıda üretici dışında mücadele yapmadıkları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde zeytin ağaç sayısı, sofralığa ve yağlığa ayrılacak ürün miktarı, elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir tablo ilişikte sunulmuştur.

Buna göre, Adana, Mersin, Antakya, Kilis ve Gaziantep illerinde toplam 13.457.941 adet meyve veren, 7.153.390 adet meyve vermeyen ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama 16 kg zeytin verimi ile 220.833 ton zeytin danesi alınacağı, bunun 48.410 tonunun sofralığa, 172.423 tonunun yağlığa ayrılacağı, bundan da ortalama 1/4,9 randıman ile **34.959 ton** zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmiştir.

SONUÇ

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılan incelemelerde bölge genelinde zeytinciliğin ilerleme kaydettiği, üreticilerin 2006/07 sezonunda yaptıkları zeytin fidanı dikimi sunucu toplam zeytin ağacı sayısının toplam 4.126.591 adet arttığı, bölgede zeytin yetiştirmeye elverişli geniş tarım arazilerinin bulunduğu, ancak üreticilere zeytin yetiştiriciliği, sofralık zeytin işleme ve kaliteli zeytinyağı üretimi hakkında eğitim verilmesinin gerekliliği belirlenmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi başta olmak üzere ülkemizin Suriye zeytinciliği örnek alması ve devletin zeytin üretimini destekleyerek milli bir ürün haline getirmesi, üreticileri zeytin dikimine özendirerek mevcut teşviklerin arttırılması gerektiği düşünülmektedir. Bölgede yöresel çeşitler ile tesisler kurulması ve bu çeşitlere ait fidan üretilecek damızlık fidanlıkların tesis edilmesi de önem arz etmektedir.

ADANA:

Heyetimizin Adana'da yapmış olduğu gözlem ve görüşmelerde, bu yıl ilkbahar döneminde özellikle tabanda bulunan zeytinliklerde daha fazla olmak üzere Halkalı Leke Hastalığının yaprak dökümüne neden olması, çiçeklenme döneminde seyreden yüksek sıcaklıkların ve zararlıların meyve tutumunu azaltması ve meyve dökümüne neden olması sonucu bölgede bu yılki ürün rekoltenin geçen yıl olduğu gibi az ürün yılı seviyesinde gerçekleşeceği tespit edilmiştir. Ayrıca, son yıllarda zeytin fidanı dikiminin yoğunlaştığı ve bu yıl il genelinde toplam 350.000 adet civarında fidan dikiminin gerçekleştiği öğrenilmiştir. Bölge genelinde sofralık olarak değerlendirilen Sarı Ulak, Büyük Topak Ulak, Gemlik çeşitlerinin yanında Ayvalık çeşidinin de yer aldığı, ancak Ayvalık çeşidinde geç ürüne yatma problemi yaşandığı öğrenilmiştir. Yüreğir, Ceyhan, Karaisalı ve Kozan ilçelerinde zeytinciliğin yoğun olarak yapıldığı bölgelerdir.

2006/2007 sezonunda Adana'da 491.861 adet meyve veren zeytin ağacı bulunduğu, ağaç başına 6 kg verim ile toplam 2.951 ton dane zeytin üretimi gerçekleşeceği, bu miktarın 1.451 tonunun sofralık, 1.500 tonunun ise yağlığa ayrılacağı ve 1/ 5 randımanla zeytinyağı üretiminin 300 ton olacağı tahmin edilmiştir.

MERSİN:

Heyetimiz Mersin Tarım İl Müdürlüğü'nde ve bölgedeki zeytinyağı işletmecileri ile görüşmeler yapmıştır. Yetkililerce bu yıl 2.000.0000 adet civarında fidan dikildiği, önemli zeytin potansiyeli ilçelerden Tarsus'ta Sarı Ulak çeşidinin, Mut'ta ise Sarı Ulak, Ayvalık ve Gemlik çeşitlerinin hakim olduğu ve bu yıl elde edilecek ürünün % 50-60'nın sofralık olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

Heyetimizin Mersin ve ilçelerinde yapmış olduğu incelemelerde, Tarsus genelinde ağaçlara özellikle budama olmak üzere kültürel işlemlerin yeterli seviyede ve tekniğe uygun şekilde uygulanmadığı, ağaç taçlarının iç kısmında ve altında kalan dalların kurdukları ve ağaçlarda yeterli seviyede sürgün gelişmesi olmadığı gözlenmiş ayrıca Halkalı Leke Hastalığı nedeniyle yapraklarda dökülmeler olduğu ve çiçeklenme döneminde seyreden yüksek sıcaklıkların çiçekleri kurutması nedeniyle ilçe genelindeki ürün miktarının az ürün yılına benzer olduğu tespit edilmiştir.

Bu verilerin ışığı altında Mersin'de 2.307.641 meyve veren, 2.105.649 meyve vermeyen ağaç bulunduğu, ağaç başına 16 kg dane zeytin verim ile toplam 36.922 ton zeytin elde edileceği, bunun 19.000 tonunun sofralığa, 17.922 tonunun yağlığa ayrılacağı, 1/5,5 randımanla 3.259 ton zeytinyağı edileceği tahmin edilmiştir.

ANTAKYA:

Heyetimiz Antakya'da da zeytin ve zeytinyağı sektörüne dahil kuruluşlar ve üreticiler ile temaslarda bulunmuştur. Yapılan görüşmeler ve gözlemlerde Antakya'da son yıllarda yoğun miktarda zeytin fidanı dikimi yapıldığı, bu bağlamda bu yıl bölge genelinde 842.000 adet civarında fidan dikildiği öğrenilmiştir.

Ayrıca, bölge genelinde geçen yıl ürün miktarının yüksek olduğu yörelerde bu yıl ürünün az olduğu, diğer yerlerde ise ilkbaharda gerçekleşen uygun klimatolojik şartlar nedeniyle çiçeklenme ve meyve tutumunun genel olarak olumsuz etkilenmediği ve bölgedeki üretiminin geçen yıla oranla yaklaşık % 20 daha yüksek olacağı tespit edilmiştir.

Heyetimiz Altınözü bölgesindeki zeytinliklerde yapmış olduğu incelemelerde Suriye sınırına yakın Mayadalı, Zeytincik, Kıyıören, Ziyaret ve Kansu köylerinde bu yıl ağaçlardaki ürün miktarının diğer yörelere göre daha az olduğu tespit etmiştir.

Ayrıca, Altınözü, Merkez, İskenderun ve Hasa ilçelerinde yoğun olarak zeytinliklere rastlanmış, bölgede hırsızlık olayı nedeniyle zeytin hasadının normalden erken olduğu öğrenilmiştir.

Heyetimiz, bu veriler doğrultusunda 2006/2007 sezonunda Antakya'da 6.278.500 adet meyve veren, 2.929.795 adet meyve vermeyen zeytin ağacı bulunduğunu ve ağaç başına 20 kg verimle 125.570 ton dane zeytin elde edileceğini, bunun 18.570 tonunun sofralığa, 107.000 tonun ise yemekliğe ayrılacağını ve 1/5 randımanla toplam 21.400 ton zeytinyağı üretileceğini tahmin etmiştir.

KİLİS:

Ülkemizin önemli zeytin üreten illeri arasında yer alan Kilis ilinde de Tarım İl Müdürlüğü, üreticiler, zeytinyağı tüccarı ve işletmecileri ile temaslarda bulunulmuştur.

Söz konusu yetkililerden alınan bilgilerden 2005-2006 sezonunda bölgede gerçekleşen zeytinyağı rekoltesinin 2750 ton civarında olduğu öğrenilmiştir. Görüşmelerin yanı sıra bölgede yapılan gözlemlerde dikkate alınarak bu yılki rekoltenin geçen yıl gerçekleşene göre % 30 civarında daha yüksek olacağı tahmin edilmiştir.

Ayrıca, bölgedeki kültürel uygulamaların hasad dışında genel olarak tekniğe uygun olarak yapıldığı tespit edilmiş, hakim çeşidin ise Kilis Yağlık olduğu ve son yıllardaki yeni tesislerin Gemlik çeşidi ile kurulduğu öğrenilmiştir. Her yıl artarak yapılan zeytin fidanı dikimlerine bu yılda 384.000 fidan dikilerek devam edildiği öğrenilmiştir.

Ayrıca, Kilis yağlık çeşidinde yüksek oranda görülen dölllenme problemine dayalı boncuklu meyve oluşumu(mercimek iriliğinde partenokarpi meyve) ve bu meyvelerin sırkla toprağa düşürülüp daha önce kendiliğinden düşmüş dip zeytinleri ile karışmış halde topraktan süpürülerek hasad edilip karışık olarak zeytinyağı işletmelerinde işlendiği tespit edilmiştir.

Kilis ilinde bu yıl meyve veren 1.550.000 ağaçtan ağaç başına 12kg verim ile toplam 18.720 ton dane zeytin üretileceği, bunun 2.600 tonunun sofralığa, 16.000 tonunun yemekliğe ayrılacağı, 1/4 randımanla 4.000 ton zeytinyağı üretileceği tahmin edilmiştir.

GAZİANTEP:

Heyetimiz Gaziantep'te de diğer illerde olduğu gibi Tarım Bakanlığı kuruluşları, üreticiler ve bu sektöre ait sanayiciler ile görüşmeler yapmış, bölge zeytinliklerinde gözlem ve incelemeler gerçekleştirmiştir.

Nizip'te Tarım İlçe Müdürlüğü yetkilileri ile görüşülmüş, Nizip Ticaret Odası'nda bölge üreticileri ve sanayicileri katılımıyla bir toplantı yapılmıştır.

Söz konusu toplantı ve bölgedeki gözlemler sonucu toplam ağaç varlığının % 40'nda bol ürün yılı yaşanırken diğerlerinde az ürün yılı yaşandığı, bu sebeple bölgesel olarak bu yılki üretimin geçen yılki üretim sezonuna göre daha düşük gerçekleşeceği tahmin edilmiştir. Ayrıca, bölgede zeytinciliğe önem verildiği, geçmiş dönemlerde yoğun olarak dikimi yapılan Gemlik çeşidi fidanların verim çağına ulaşmaya başladıkları ve gelecek yıllarda daha yoğun şekilde sofralık zeytin üretimi gerçekleşeceği, bu doğrultuda sofralık zeytin işleme konusunda sanayicilerin yatırım yapmaya başladıkları tespit edilmiştir.

Ayrıca, bölgedeki zeytinliklerde üreticiler tarafından kültürel uygulamaların genel olarak yeterli seviyede uygulandığı, ancak ağaçların altındaki toprağa düşen dip zeytinleri ile üstten toplanan zeytinlerin zeytinyağı işletmelerinde karışık olarak işlendiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak heyetimizce Gaziantep bölgesinde 2006/2006 sezonunda meyve veren 2.829.939 ağaçtan ağaç başına 13kg verim ile toplam 36.789 ton dane zeytin üretileceği, bunun 6.789 tonunun sofralığa, 30.000 tonunun yemekliğe ayrılacağı, 1/5 randımanla 6.000 ton zeytinyağı üretileceği tahmin edilmiştir.

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE BULUNAN ÖNEMLİ ZEYTİN ÇEŞİTLERİ HAKKINDA BİLGİLER

KİLİS YAĞLIK:

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin ağaç varlığının yaklaşık yarısından fazlasını bu çeşit oluşturmaktadır. Meyveleri yüksek oranda yağ ihtiva eden bu çeşit yuvarlak, küçük meyvelere sahiptir. Meyvedeki lentiseller belirgin olmayıp, meyve eti orta sertlikte olup, et çekirdekten kolayca ayrılır. Boncuklu meyve oluşu en büyük sorunudur. Çelikle üretimi yapıldığı gibi bölgede yumruyla üretim daha yaygın olarak yapılmaktadır. Çekirdekleri meyve büyüklüğüne oranla iridir. Çekirdek ucunda iğnemsî bir çıkıntı vardır.

NİZİP YAĞLIK:

Bölgenin Kilis yağlık çeşidinden sonra ikinci derecede önemli zeytin çeşididir. Kilis yağlıkta olduğu gibi çelikle üretilebilmesi yanısıra bölgede yaygın olarak yumruyla üretimi yapılmaktadır. Meyveleri genellikle küçük, yuvarlağa yakın silindirik şekildedir. Meyvede lentiseller küçük noktalar halinde belirgindir. Meyve eti orta sertlikte olup, çekirdek kolay ayrılır. Çekirdekleri meyve büyüklüğüne göre iridir. Çekirdek ucu ince bir iğne ile son bulur.

KAN ÇELEBİ:

Gaziantep ilinin Nizip ilçesi ve civarında sofralık olarak değerlendirilen bir çeşittir. Çelikle köklenme oranı yüksek olduğu için çelikle üretimi yapılır. Meyveleri çok iri olup, yuvarlak şekildedir. Lentiseller küçük sarı noktacıklar şeklindedir. Meyve eti orta sertlikte olup et çekirdekten ayrılır. Çekirdekler ucu düz olup, iğnemsî çıkıntıya rastlanmaktadır.

KALEMBEZİ:

Gaziantep ve Kilis illerindeki zeytinliklerde yaygın olarak rastlanmaktadır. İrili ufaklı meyveleri vardır. Yağ bakımından zengin olduğundan yağlık olarak aile ihtiyacını karşılamak üzere sofralık olarak da değerlendirilmektedir. Meyveleri çok küçük olup, yuvarlağa yakın oval şekildedir. Meyvede lentiseller belirgin olmayıp, meyve eti orta sertlikte ve et çekirdekten kolay ayrılır. Çekirdek orta büyüklükte, oval şekildedir. Çekirdek ucu iğnemsî bir yapı ile son bulur.

BÜYÜK TOPAK ULAK:

Adana ve Tarsus'taki zeytinliklerde yaygın olarak rastlanır. Meyvesi iri, yuvarlak şekilde olup, üzerindeki iri noktacıklar şeklinde belirgin durumdadır. Meyve eti yumuşak, et çekirdekten kolay ayrılır. Çekirdekleri küçük, oval şeklidir. Çekirdek uçta küçük bir iğne ile son bulur. Eti yumuşak olduğundan zeytin sineğine karşı hassastır. Sofralık olarak değerlendirildiği gibi yağlık olarak da değerlendirilebilir.

SARI ULAK:

Tarsus ve civarında yoğun olarak dağılım gösteren bu çeşit orta derecede yağ içermektedir. Meyve üzerindeki lentisiller küçük noktacıklar halinde olup meyve eti orta seviyede sert ve et çekirdekten kolay ayrılmaz. Çok iri olan bu çeşitte çekirdek silindirik şekildedir. Çekirdek ucu sivri fakat iğnemsî bir yapı söz konusu değildir. Hem yağlık hem de sofralık olarak değerlendirilir.

HALHALI (DERİK):

Hatay, Gaziantep ve civarında dağılım gösteren bu çeşit Güneydoğu Anadolu Bölgesinde sofralık olarak değerlendirilen çeşididir. Bölgede genellikle yeşil olum döneminde hasat edilen zeytinler kırma tipinde işlenmektedir. Meyveler orta büyüklükte olup, yuvarlağa yakın oval şeklindedir. Meyve üzerinde noktacıklar halinde lentisillere rastlanmaz. Meyve eti orta sertlikte olup, çekirdekten kolay ayrılır. Çekirdekler iri ve oval şekildedir. Çekirdek ucu iğnemsî bir yapı ile son bulur.

KARAMANİ:

Hatay'ın Altınözü ilçesi ve civarında genellikle yağlık olarak değerlendirilir. Geç olgunlaşır, meyvesi orta irilikte olup, oval şekildedir. Meyve yüzeyinde lentiseller oldukça iri görüntüdedir. Meyve eti orta sertlikte olup, et çekirdekten kolay ayrılır. Çekirdek orta irilikte olup, oval şekildedir. Çekirdek ucu iğnemsî bir yapıyla son bulur.

YAĞ ÇELEBİ:

Gaziantep ve Kilis illerinde yaygın olan yöre çeşitlerindedir. Yağlık olarak değerlendirilmesinin yanısıra iri olanları sofralık olarak değerlendirilir. Meyveleri iri olup, uzun oval şekildedir. Meyve üzerinde lentisiller iri beyaz noktalar halinde görülür. Çekirdek orta irilikte ve uzun silindirik şekildedir. Çekirdek ucu iğnemsî bir yapı ile son bulur.

SAURANİ:

Hatay ilinin Altınözü ilçesi ve civarında yaygın olarak yetişmektedir. Yağ içeriği bakımından zengin olan bu çeşit genelde yağlık olarak değerlendirilse de aile ihtiyacını karşılamak üzere yeşil ve siyah sofralık olarak değerlendirilmektedir. Geç olgunlaşan bir çeşittir. Meyveleri küçük olup, silindirik şekildedir. Lentisiller açık yeşil renkte olup belirgindir. Meyve eti orta sertlikte ve çekirdekten zor ayrılır. Çekirdekleri küçük ve oval şekildedir. Çekirdek ucu sivri fakat iğnemsî bir yapı söz konusu değildir.

**2006/07 SEZONU GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI
REKOLTE TAHMİN ÇİZELGESİ**

İLLER	Ağaç Verimi (Kg.)	AĞAÇ SAYISI (000 Adet)		Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemekliğe Ayrılacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılacak Zeytin (Ton)	Elde Edilmesi Tahmin Edilen Z.Yağı (Ton)	1Kg. Zeytinyağı için zeytin (KG)
		Meyve Veren	Meyve Vermeyen					
ADANA	6,0	491.861	740.039	2.951	1.451	1.500	300	5,0
MERSİN	16,0	2.307.641	2.701.359	36.922	19.000	17.922	3.259	5,5
GAZİANTEP	13,0	2.829.939	893.907	36.789	6.789	30.000	6.000	5,0
ANTAKYA	20,0	6.278.500	2.929.795	125.570	18.570	107.000	21.400	5,0
KİLİS	12,0	1.550.000	484.000	18.600	2.600	16.000	4.000	4,0
TOPLAM	16,4	13.457.941	7.749.100	220.833	48.410	172.423	34.959	4,9

Kaynak: Rekolte Komitesi